

Stikstof: de Vlaamse regering heeft een berg boter op het hoofd

Het voorbije jaar heb ik veel van de landbouwers gesproken die aan bod kwamen in de Pano-reportage over stikstof. Elk op hun manier verbeelden ze de onhoudbare situatie waarin vele honderden boeren in Vlaanderen vandaag zitten. Hoe wij hen terug perspectief en zekerheid geven is nu belangrijker dan een spel zwartepieten. Dat stelt VILT-journalist Bram Bombeek in een opiniestuk dat ook op de [site](#) van de VRT verscheen.

🕒 23 SEPTEMBER 2022 – LAATST BIJGEWERKT OM 25 SEPTEMBER 2022 20:49

Lees meer over:
stikstof

Pluimveehouder Bart Baeyens in Oud-Turnhout is een perfect voorbeeld van een rood bedrijf. In 2014 kreeg hij een rode PAS-brief maar investeerde hij om zijn oude stallen emissiearm te maken. In 2020 werd hem na een lange procedure nog vergunning verleend voor twee nieuwe stallen die *state of the art* zijn met alle laatste technieken. “Alleen al in het emissiearm maken van de stallen werd een half miljoen euro geïnvesteerd met steun van het VLIF”, zei Baeyens een paar maand geleden in [VILT](#). Niet alleen zijn eigen spaargeld, het miljoenenkrediet van de bank, maar ook het geld van de Vlaamse belastingbetaler zit dus in zijn stal.

Nu meldt de Vlaamse overheid Baeyens doodleuk dat zijn stallen door het “politek akkoord” van de Vlaamse regering moeten worden opgekocht en ontmanteld omdat hij in 2015 een rood bedrijf was. “Het is alsof de overheid je verplicht en subsidieert om een nieuw ventilatiesysteem te installeren in je huis en je dan twee jaar later komt zeggen dat je je huis moet afbreken”, stelt hij terecht.

Baeyens heeft zich aan alle voorwaarden gehouden die de overheid heeft opgelegd en op basis daarvan een vergunning gekregen. In Sicilië vallen ambtenaren misschien om te kopen, maar in Vlaanderen is dat hopelijk niet het geval. Een vergunning is geen gunst die op ieder moment kan ingetrokken worden, maar een rechtshandeling met tegenstelbare gevolgen, ook voor de overheid. In de praktijk doet de Vlaamse regering alsof zijn vergunning niet bestaat en ze weigert ook om te erkennen dat Baeyens de overschrijding van 2015 heeft rechtgezet. Uiteraard is dit een situatie die de rechterlijke toets niet zal doorstaan. Ook uw huis kan gelukkig niet gesloopt worden voor een bouwovertreiding die niet meer bestaat.

Boven vele oranje bedrijven zoals dat van kalverboerin Katrien en kippenboer [Gunther](#) hangt het zwaard van Damocles. Ook zij deden grote investeringen om aan alle milieueisen te voldoen en krijgen nu de boodschap dat men ze toch liever kwijt dan rijk is. Het klopt dat in het oude stikstofkader juridische gaten zaten: de boerderijen van Katrien en Gunther vielen weliswaar onder de normen, maar toch werd er onvoldoende rekening gehouden met de cumulatieve effecten. Vele kleintjes maken namelijk een groot.

Opnieuw zijn het niet de boeren zelf die hiervoor verantwoordelijk zijn, al dreigen ze wel de prijs te betalen. Wie is er aansprakelijk als onze parlementsleden slechte wetgeving maken? De christen-democraten hebben toch al minstens een halve eeuw geen absolute meerderheid meer in Vlaanderen. In de praktijk is het dus zo dat ook Vlaams-nationalisten, liberalen en socialisten medeplchtig zijn aan het kaduuk juridisch kader. Toch willen zij graag de factuur van hun broddelwerk doorschuiven naar individuele ondernemers en de Vlaamse belastingbetaler.

Het kwam niet aan bod in de reportage, maar zelfs de voorbeeldige bioboer Renaat Devreese zit door het stikstofakkoord in de shit. Hij verbond zijn lot niet aan de Boerenbond of de KBC, maar legde zelf poelen en houtwallen aan die door de overheid erkend werden als kostbare natuur. Nu blijkt ook zijn uitstoot te hoog op natuur die hij nochtans zelf heeft gecreëerd. Devreese zal dus bij de onverkorte uitvoering van dit stikstofakkoord van een deel van zijn geiten moeten afscheid nemen. “Het wordt hoog tijd dat de Vlaamse overheid positieve actie onderneemt. Het stikstofplan zoals het nu voorligt haalt het draagvlak bij boeren om rekening te houden met natuurontwikkeling totaal onderuit”, vertelde hij mij daarover.

“Bijzonder jammer voor boer Bart, boerin Katrien of boer Renaat is dat het aanwijzen van historische schuldigen hen geen millimeter vooruit helpt. Zij worden nog altijd geconfronteerd met slopende rechtsonzekerheid en het vooruitzicht van dure juridische veldslagen

Journalistiek valt er wel wat aan te merken op de Pano-reportage. Grondige onderzoekswerk dat alle invalshoeken belicht is niet zo eenvoudig in een format van veertig minuten te gieten. De kans is dan altijd groot dat men vervalt in storytelling met gemakkelijke emoties en voor de hand liggende boemannen. Het niet onbelangrijke detail dat de stikstofuitstoot sinds het begin van de jaren '90 gehalveerd is, krijgt bijvoorbeeld geen vermelding. Niet zo lang geleden ging Pano nog over de import van Poolse kippen; nu wordt alleen de exportkant belicht. De landbouw is als economische sector erg kapitaalintensief en concurrentieel. Dure technieken kunnen landbouwers alleen terugverdienen door te groeien. Als ze krimpen, klopt de rekening niet meer en gaan ze failliet. Recent onderzoek van de WUR wees nog op de valkuilen van extensivering.

Bijzonder jammer voor boer Bart, boerin Katrien of boer Renaat is dat het aanwijzen van historische schuldigen hen geen millimeter vooruit helpt. Zij worden nog altijd geconfronteerd met slopende rechtsonzekerheid en het vooruitzicht van dure juridische veldslagen. Wat hen wel zou helpen is dat *alle* partijen van de Vlaamse regering nu eens eindelijk erkennen dat ze zelf een boterberg op het hoofd hebben in het stikstofdossier. Het is de overheid zelf die zijn melk optrekt. Van lopende vergunningen blijft men best af in een rechtsstaat.

Het idee van minister van Omgeving Zuhal Demir (N-VA) om een speciaal fonds op te richten is nog zo gek niet. Niet alleen de bedrijven van de Boerenbond, maar de hele agrovoedingssector zou zijn verantwoordelijkheid moeten nemen. De stallenbouwers, de voederfabrikanten, de slachthuizen, samen met de banken en de supermarkten. Ieder naar draagkracht, allen hebben ze ten slotte goed geld verdiend aan de boer. Anders dan op het Martelarenplein is in de sector zelf wél de expertise aanwezig om de broodnodige transitie in de landbouw met succes af te ronden. Een herhaling van het energiedebacle met ons voedsel moeten we in Vlaanderen kost wat kost vermijden.

Eindelijk heeft Demir dan een reden om haar onwerkbaar stikstofakkoord open te breken: wie betaalt, bepaalt ten slotte. Laat de politiek maar de doelen stellen en een deugdelijk juridisch kader uitwerken. Zonder de druk om te scoren tegen de volgende verkiezingen en met een combinatie van innovatiekracht en ketenwerking kan het stikstofprobleem trouwens een pak goedkoper opgelost worden. Voor de Vlaamse regering komt dan meteen 3,6 miljard euro budget vrij om de energiecrisis te bestrijden zonder de begroting te bezwaren. Zou dat geen mooie meevaller zijn voor de Septemberverklaring?

Onze redacteur Bram Bombeek schreef deze bijdrage naar aanleiding van de Pano-reportage over stikstof van woensdag 21 september. Ze verschijnt ook op de website van VRT Nws.

VILT vzw

Koning Albert II Laan 35
1000 Brussel
Belgium

Contact

T • 0473 59 41 39
M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>
screenreader.visit us on our twitter page: https://twitter.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>
screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>
